

Z medycznej wokandy

Wznowienie postępowania

JERZY SOWIŃSKI

JĘDRZEJ SKRZYPCZAK

W praktyce sądów lekarski często spotykamy się ze złym zrozumieniem instytucji wznowienia postępowania. Widać to wówczas, gdy któraś ze stron żąda wznowienia postępowania, traktując je jako jeszcze jeden ze zwyczajnych środków odwoławczych. Warto zatem przypomnieć, na czym ta instytucja polega i kiedy można z niej skorzystać. Otóż skorzystanie z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia możliwe jest tylko w przypadkach szczególnych, wyraźnie wymienionych w ustawie i to pod warunkiem dopełnienia kilku wymogów formalnych. Chodzi bowiem o to, żeby nie naruszać zasady, aby ta sama osoba nie była dwa razy sądzona za ten sam czyn. Zgodnie z art. 99 ustawy o izbach lekarskich (dalej jako uil) postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu lekarskiego wznowia się (a więc obligatoryjnie), jeżeli: 1) w związku z postępowaniem w izbie lekarskiej dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia, ale – co należy wyraźnie podkreślić – fakt popełnienia przestępstwa musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, a nie by jedynie przypuszczeniem skarżącego, 2) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nieznanne przedtem sądowi lekarskiemu, wskazujące na to, że: a) obwiniony nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przewinienia zawodowego lub nie podlegał karze (a nie na odwrót, tj. że czyn stanowi przewinienie zawodowe), b) sąd lekarski umorzył postępowanie, błędnie przyjmując popełnienie przez obwinionego zarzucanego mu czynu (taką sytuację w praktyce spotyka się nie-

zmiernie rzadko). Z kolei w myśl postanowień art. 100 tego aktu normatywnego postępowanie przed sądem lekarskim zakończone prawomocnym orzeczeniem można (a więc fakultatywnie) wznowić w wypadku uchylecia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku lub orzeczenia, z powodu którego zostało ono umorzony w trybie art. 82 ust. 2 ustawy, tj. w przypadku gdy sąd uznał, że orzeczenie wobec obwinionego kary było oczywiście niecelowe ze względu na wcześniejsze skazanie, np. w postępowaniu karnym.

Wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu. Nie można jednak wznowić postępowania z urzędu na niekorzyść obwinionego, nawet mimo zaistnienia powyższych przesłanek, po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Warto także zaznaczyć, że wniosek strony o wznowienie postępowania musi być sporządzony i podpisany przez adwokata.

Uchylając zaskarżone orzeczenie, sąd lekarski może uniewinnić obwinionego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne, albo też postępowanie umorzyć.

Orzekając o wznowieniu postępowania, okręgowy sąd lekarski uchyla zaskarżone orzeczenie i ponownie rozpatruje sprawę w innym składzie, a Naczelny Sąd Lekarski (NSL) uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu okręgowemu sądowi lekarskiemu do ponownego rozpoznania. Uchylając zaskarżone orzeczenie, sąd lekarski może uniewinnić obwinionego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne, albo też postępowanie umorzyć.

O ile wnioski o wznowienie postępowania można spotkać w praktyce, o tyle decyzji o faktycznym wznowieniu postępowania jest niezwykle mało. W jednej z takich spraw obrońca obwinionej wystąpił z wnioskiem o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania zakończonej orzeczeniem NSL, utrzymującym w mocy wcześniejsze orzeczenie jednego z okręgowych sądów lekarskich. Obrońca jako podstawę wniosku wskazał, że ob-

winiona ma miejsce zamieszkania i adres korespondencyjny na obszarze Republiki Federalnej Niemiec, a korespondencja w sprawie nie była na ten adres kierowana. Powyższe, w ocenie pełnomocnika, stanowiło naruszenie prawa obwinionej do obrony. Naczelny Sąd Lekarski uznał jednak, że wniosek o wznowienie postępowania jest niezasadny. Jak podkreślono w uzasadnieniu, korespondencja w sprawie była kierowana na adres udzielania przez obwinioną świadczeń zdrowotnych na terenie Polski i była odbierana przez osoby upoważnione do odbioru korespondencji. Zgodnie z treścią art. 133 § 3 kpk pismo można również pozostawić osobie upoważnionej do odbioru korespondencji w miejscu stałego zatrudnienia adresata. Obwiniona prowadzi podmiot leczniczy, w którym udziela świadczeń zdrowotnych. Działalności obwinionej w tym właśnie podmiocie leczniczym dotyczyła skarga, która doprowadziła do prawomocnego ukarania

obwinionej przez sądy lekarskie. Alternatywna możliwość doręczania pism w postępowaniu karnym, a poprzez przepis art. 112 pkt 1 ustawy o izbach lekarskich także w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, dopuszcza doręczanie korespondencji za pośrednictwem miejsca zatrudnienia adresata – w przypadku obwinionej za miejsce takie można w ocenie NSL uznać miejsce udzielania przez obwinioną świadczeń zdrowotnych. Niezależnie od powyższego podkreślono, że kierowana do obwinionej korespondencja docierała do niej, czego niezbitym dowodem jest zgłoszenie się w toku postępowania jej obrońcy. Przepisy kodeksu postępowania karnego dotyczące postępowania uproszczonego znajdują odpowiednie zastosowanie w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy. Przepis art. 479 § 1 kpk nie wymaga obowiązkowej obecności oskarżonego na rozprawie w postępowaniu uproszczonym. Tym sa-

mym wniosek, iż obecność obwinionej na rozprawie była obowiązkowa, jest błędny. Reasumując, doręczenie obwinionej korespondencji poprzez miejsce wykonywania przez nią zawodu znajdowało oparcie w przepisach kpk, a kierowana w ten sposób korespondencja do obwinionej docierała – w przeciwnym wypadku obwiniona nie wiedziałaby o toczącym się postępowaniu i nie ustanowiłaby obrońcy.

W innej sprawie stwierdzono, że wniosek o wznowienie postępowania złożony przez jedną ze stron obarczony był brakami formalnymi, gdyż po pierwsze nie został sporządzony i podpisany przez adwokata, co go w istocie dyskwalifikuje, a nadto został wniesiony z naruszeniem terminu wynikającego z treści art. 102 ust. 4 ustawy o izbach lekarskich, który nie pozwala na wznowienie postępowania na niekorzyść obwinionego po upływie 6 miesięcy od jego prawomocnego zakończenia. NSL, rozpatrując zażalenie na decyzję odmowną w przedmiocie wznowienia postępowania z powyższych powodów, stwierdził, że zgodnie z ustawą o izbach lekarskich nie można wznowić postępowania na niekorzyść obwinionego lekarza po upływie 6 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia. Termin 6-miesięczny wskazany w art. 102 ust. 4 ma charakter materialny, co oznacza, iż jego bieg nie ulega zawieszeniu ani przedłużeniu. Postępowanie, którego wznowienia domagał się wnioskodawca, zostało zakończone prawomocnym postanowieniem OSL z dnia 9 września 2011 r., a wniosek o jego wznowienie został złożony 14 stycznia 2014 r. Wniosek o wznowienie postępowania wniesiony z naruszeniem terminu określonego w art. 102 nie mógł zatem zostać pozytywnie rozpoznany.

Na koniec warto dodać, że lekarzowi, który w wyniku wznowienia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy lub kasacji został uniewinniony, przysługuje możliwość domagania się odszkodowania za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, na skutek wykonania względem niego w całości lub w części kary, która została zmieniona albo uchylona w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji. Jak już wyżej sygnalizowano, przypadków wznowień postępowań jest – na szczęście – niezwykle mało.